Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

16. april 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — forordning (EF) nr. 1346/2000 — artikel 4 og 13 — insolvensbehandling — betaling, der er gennemført efter indledningen af en insolvensbehandling, på grundlag af et udlæg, der er foretaget før dette tidspunkt — søgsmål til omstødelse af en handling, der skader kreditorernes interesser — forældelses-, omstødelses- og præklusionsfrister — formforskrifter i forbindelse med omstødelsessøgsmål — lovgivning, der finder anvendelse«

I sag C-557/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (Tyskland) ved afgørelse af 10. oktober 2013, indgået til Domstolen den 29. oktober 2013, i sagen

Hermann Lutz

mod

Elke Bäuerle, som kurator for ECZ Autohandel GmbH,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits og M. Berger (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: fuldmægtig L. Carrasco Marco,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 18. september 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Hermann Lutz ved Rechtsanwalt C. Brändle

— Elke Bäuerle, som kurator for ECZ Autohandel GmbH, ved Rechtsanwalt W. Nassall

— den tyske regering ved T. Henze, J. Kemper og D. Kuon, som befuldmægtigede

— den græske regering ved G. Skiani og M. Germani, som befuldmægtigede

* Processprog: tysk.

— den spanske regering ved M. García-Valdecasas Dorrego, som befuldmægtiget

— den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og F. de Figueiroa Quelhas, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 27. november 2014,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 2, litra m), og artikel 13 i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om insolvensbehandling (EFT L 160, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem Hermann Lutz, der er bosiddende i Østrig, og Elke Bäuerle, som kurator i insolvensbehandlingen indledt i Tyskland vedrørende aktiverne i ECZ Autohandel GmbH (herefter »skyldnerselskabet«), vedrørende et omstødelsessøgsmål.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Følgende fremgår af 23.-25. betragtning til forordning nr. 1346/2000:

»(23) Denne forordning bør for de sagsområder, den dækker, fastlægge ensartede lovvalgsregler, som på deres anvendelsesområde træder i stedet for de nationale internationalprivatretlige regler. Medmindre andet er fastsat, bør lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes (lex concursus), anvendes. Denne lovvalgsregel bør gælde både for hovedinsolvensbehandlingen og for territoriale insolvensbehandlinger. Lex concursus fastsætter alle insolvensbehandlingens virkninger, såvel de processuelle som de materielle, for de berørte personer og de berørte retsforhold. Den fastsætter alle betingelserne for en insolvensbehandlings indledning, afvikling og afslutning.

(24) Den automatiske anerkendelse af en insolvensbehandling, som almindeligvis er underlagt lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes, kan kollidere med de regler, som gælder for transaktioner, der foretages i andre medlemsstater. Til beskyttelse af berettigede forventninger og omsætningssikkerheden i andre medlemsstater end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, bør der fastsættes bestemmelser om en række undtagelser fra denne hovedregel.

(25) I forbindelse med tinglige rettigheder er der et særligt behov for en særbestemmelse, som afviger fra lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes, da disse rettigheder er af stor betydning for långivningen. Stiftelsen, gyldigheden og omfanget af tinglige rettigheder bør derfor almindeligvis reguleres af lovgivningen på det sted, hvor aktiverne befinder sig, og bør ikke berøres af indledningen af insolvensbehandlingen. Indehaveren af den tinglige ret bør således fortsat kunne gøre sin ret gældende til at udtage sikkerheden af boet. […]«

4 Artikel 4 i forordning nr. 1346/2000 bestemmer:

»1. Medmindre andet er fastsat i denne forordning, er det konkurslovgivningen i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen indledes, der gælder for insolvensbehandlingen og dens virkninger.

2. Lovgivningen i den medlemsstat, hvor insolvensbehandlingen indledes, er bestemmende for betingelserne for insolvensbehandlingens indledning og afslutning samt for dens forløb. Lovgivningen bestemmer navnlig:

[...]

f) hvorledes insolvensbehandlingen virker på individualforfølgningsforanstaltninger bortset fra verserende retssager

[...]

m) reglerne for, at retshandler, som er til skade for alle kreditorerne, er ugyldige i sig selv, kan omstødes eller kan anfægtes.«

5 Artikel 5 i forordning nr. 1346/2000 bestemmer:

»1. Indledningen af insolvensbehandlingen berører ikke en kreditors eller en tredjemands tinglige ret til fysiske eller immaterielle formuegenstande, løsøre eller fast ejendom – såvel specifikke aktiver som en række uspecificerede aktiver under ét, der varierer fra tid til anden – som tilhører skyldneren, og som på tidspunktet for insolvensbehandlingens indledning befinder sig på en anden medlemsstats område.

2. Rettigheder efter stk. 1 er navnlig:

a) retten til at realisere aktivet eller lade det realisere og til at lade sig fyldestgøre af provenuet eller udbyttet heraf, navnlig ved pant, herunder pant i fast ejendom

b) eneretten til at inddrive en fordring, navnlig en ret sikret ved pant i fordringen eller ved overdragelse til sikkerhed

[...]

4. Stk. 1 forhindrer ikke søgsmål om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv som omhandlet i artikel 4, stk. 2, litra m).«

6 Artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 har følgende ordlyd:

»Artikel 4, stk. 2, litra m), finder ikke anvendelse, når den, der har nydt godt af en handling, som er til skade for alle kreditorerne, kan godtgøre:

— at nævnte handling er undergivet lovgivningen i en anden medlemsstat end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, og

— at denne lovgivning i det pågældende tilfælde ikke åbner nogen mulighed for at anfægte denne handling.«

7 Artikel 20, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000 har følgende ordlyd:

»En kreditor, som efter indledning af en insolvensbehandling i henhold til artikel 3, stk. 1, uanset på hvilken måde, men navnlig ved tvangsfuldbyrdelse, opnår hel eller delvis fyldestgørelse for sin fordring i skyldnerens formue, som befinder sig på en anden medlemsstats område, skal levere det, han har opnået, tilbage til kurator, jf. dog artikel 5 og 7.«

8 Artikel 12, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT L 177, s. 6, herefter »Rom I-forordningen«) bestemmer:

»Den lov, som i henhold til denne forordning skal anvendes på en aftale, finder navnlig anvendelse på spørgsmål om:

[...]

d) de forskellige måder, hvorpå forpligtelser kan ophøre, samt forældelse og anden rettighedsfortabelse som følge af fristoverskridelse

[...]«

Tysk ret

9 § 88 i Insolvenzordnung (lov om insolvens) af 5. oktober 1994 (BGBl. 1994 I, s. 2866) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »InsO«), bestemmer:

»Såfremt en kreditor inden for den seneste måned før en begæring om indledning af insolvensbehandling er blevet fremsat, eller efter fremsættelsen af en sådan begæring, ved et retligt udlæg opnår sikkerhed i aktiver, der tilhører skyldneren, og som indgår i konkursboet, bortfalder denne sikkerhed ved insolvensbehandlingens indledning.«

Østrigsk ret

10 § 43, stk. 1 og 2, i Insolvenzordnung (lov om insolvens) (RGBl. 337/1914) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »IO«), bestemmer:

»(1) Omstødelse kan gøres gældende i forbindelse med et sagsanlæg […]

(2) Et omstødelsessøgsmål skal anlægges inden for et år efter indledningen af insolvensbehandlingen, idet der i modsat fald sker præklusion. […]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

11 ECZ GmbH var et tysk selskab, hvis hjemsted på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen var beliggende i Tettnang (Tyskland). Selskabets selskabsformål var salg af køretøjer. Med henblik på at drive virksomhed på det østrigske marked benyttede selskabet et datterselskab, der var etableret i Bregenz (Østrig), som er skyldnerselskabet i det foreliggende tilfælde. Hermann Lutz købte en bil af dette selskab, men eftersom køretøjet aldrig blev leveret, anlagde han sag ved Bezirksgericht Bregenz med påstand om tilbagebetaling af den købssum, som han allerede havde betalt til nævnte selskab. Denne ret traf den 17. marts 2008 afgørelse om udstedelse af et eksigibelt betalingspålæg over for skyldnerselskabet vedrørende et beløb på 9 566 EUR med tillæg af renter.

12 Den 13. april 2008 indgav skyldnerselskabet begæring til Amtsgericht Ravensburg (Tyskland) om indledning af insolvensbehandling.

13 Da Bezirksgericht Bregenz den 20. maj 2008 traf afgørelse om gennemførelse af betalingspålægget indeholdt i afgørelsen af 17. marts 2008, blev der gjort udlæg i tre konti, som skyldnerselskabet havde i et kreditinstitut etableret i Østrig. Afgørelsen om udlæg blev meddelt kreditinstituttet den 23. maj 2008.

14 Amtsgericht Ravensburg indledte den 4. august 2008 en insolvensbehandling af skyldnerselskabet.

15 Den 17. marts 2009 udbetalte det kreditinstitut, i hvilket der var blevet gjort udlæg i skyldnerselskabets bankkonti, 11 748,48 EUR til Hermann Lutz. Inden denne dato havde den daværende kurator ved skrivelse af 10. marts 2009 meddelt kreditinstituttet, at kurator tog forbehold for under insolvensbehandlingen at fremsætte krav om omstødelse af enhver betaling, der blev foretaget til skyldnerselskabets kreditorer.

16 Ved skrivelse af 3. juni 2009 meddelte den daværende kurator Hermann Lutz, at kurator krævede omstødelse af det udlæg, som blev foretaget af Bezirksgericht Bregenz den 20. maj 2008, samt af udbetalingen af 17. marts 2009. Den 23. oktober 2009 anlagde Elke Bäuerle som kurator for skyldnerselskabet omstødelsessøgsmål mod Hermann Lutz med påstand om, at det beløb, som blev udbetalt til ham den 17. marts 2009, skulle tilbagebetales til boet.

17 Landgericht Ravensburg gav Elke Bäuerle medhold. Hermann Lutz iværksatte appel af Landgericht Ravensburgs afgørelse, men fik ikke medhold. Hermann Lutz har derfor iværksat »revisionsanke« for Bundesgerichtshof og har herved fastholdt sin påstand om frifindelse i det hele.

18 Den forelæggende ret har anført, at udfaldet af anken afhænger af fortolkningen af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000, forudsat at denne bestemmelse finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen. Det fremgår af nævnte forordnings artikel 4, stk. 2, litra m), at spørgsmål vedrørende reglerne for, at retshandler, som er til skade for alle kreditorerne, er ugyldige i sig selv, kan omstødes eller kan anfægtes, afgøres efter lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område insolvensbehandlingen er indledt (herefter »lex fori concursus«). I henhold til samme forordnings artikel 13 finder denne bestemmelse imidlertid ikke anvendelse, når den, der har nydt godt af en handling, som er til skade for alle kreditorerne, kan godtgøre, at handlingen er undergivet lovgivningen i en anden medlemsstat end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, og at denne lovgivning ikke i det foreliggende tilfælde åbner nogen mulighed for at anfægte denne handling.

19 Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at i hovedsagen bortfaldt retten til udlæg i skyldnerselskabets bankkonti i henhold til lex fori concursus, i det foreliggende tilfælde InsO's § 88, på tidspunktet for indledningen af insolvensbehandlingen af dette selskab, idet udlægget blev foretaget og udført, efter at der var blevet indgivet begæring om indledning af denne insolvensbehandling. Den efterfølgende udbetaling af det udlagte indestående på de pågældende bankkonti er således også ugyldig.

20 Den forelæggende ret har hertil tilføjet, at ifølge Hermann Lutz, som har påberåbt sig artikel 13 i forordning nr. 1346/2000, kan den i hovedsagen omhandlede betaling ikke længere anfægtes i henhold til den lovgivning, der finder anvendelse på betalingen, dvs. den østrigske lovgivning. IO's § 43, stk. 2, foreskriver nemlig en præklusionsfrist på et år efter indledningen af insolvensbehandlingen for at anlægge omstødelsessøgsmål. Denne frist er imidlertid ikke blevet overholdt i hovedsagen.

21 Den forelæggende ret har anført, at fristen for at anlægge et omstødelsessøgsmål i henhold til tysk ret derimod er tre år, og at denne frist er overholdt i hovedsagen.

22 På denne baggrund har Bundesgerichtshof besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Finder artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 anvendelse, når et beløb, hvori der blev gjort udlæg før indledningen af insolvensbehandlingen, og hvis udbetaling kuratoren har anfægtet, først er blevet udbetalt efter indledningen af insolvensbehandlingen?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende: Gælder indsigelsen i henhold til artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 også for lex causaes forældelses-, omstødelses- og præklusionsfrister for den anfægtede retshandling?

3) Såfremt det andet spørgsmål besvares bekræftende: Er det lex causae eller lex fori concursus, der er afgørende for, hvilke formkrav der skal overholdes i forbindelse med fremsættelsen af kravet som omhandlet i artikel 13 i forordning nr. 1346/2000?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Indledende bemærkninger

23 De spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet, vedrører nærmere bestemt spørgsmålet om, hvorvidt artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 finder anvendelse på en betaling, der er foretaget til en kreditor efter indledningen af en insolvensbehandling af en skyldner, på grundlag af en udlægsret, som er stiftet før indledningen af denne insolvensbehandling. Inden disse spørgsmål besvares, bemærkes, at de imidlertid hviler på to præmisser, som bør undersøges.

24 Den forelæggende ret har således anført, at selv om artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000 bestemmer, at indledningen af en insolvensbehandling ikke berører en kreditors tinglige ret til en skyldners formuegenstande, bestemmer forordningens artikel 5, stk. 4, at, »[s]tk. 1 [ikke forhindrer] søgsmål om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv«.

25 Den forelæggende ret er således for det første implicit af den opfattelse, at retten til udlæg i bankkonti ved tvangsfuldbyrdelse udgør en »tinglig ret«, som kan være beskyttet ved artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000.

26 For det andet er det denne rets opfattelse, at den beskyttelse, der således indrømmes, ikke desto mindre kan bortfalde i henhold til artikel 5, stk. 4, i forordning nr. 1346/2000 i de tilfælde og ifølge de fremgangsmåder, der er fastsat i lex fori concursus. Den forelæggende ret har derfor anført, at eftersom den i hovedsagen omhandlede udlægsret i et bankindestående først opstod, efter at der den 13. april 2008 var blevet begæret indledning af insolvensbehandling af skyldnerselskabet, er denne ret i henhold til InsO's § 88 bortfaldet fra indledningen af insolvensbehandlingen den 4. august 2008, ligesom betalingen den 17. marts 2009 til Hermann Lutz af det beløb, som var blevet udlagt fra dette selskabs bankkonti, er ugyldig.

27 Hvad angår spørgsmålet, om en ret til at gøre udlæg i et bankindestående er en »tinglig ret«, bemærkes i denne henseende, at artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1346/2000 blandt de »tinglige rettigheder«, der er omhandlet i forordningens artikel 5, stk. 1, nævner eneretten til at inddrive en fordring. Som det fremgår af 25. betragtning til forordningen, bør stiftelsen, gyldigheden og omfanget af tinglige rettigheder desuden almindeligvis reguleres af lovgivningen på det sted, hvor aktivet befinder sig.

28 Det fremgår således, at den ret, som følger af det udlæg, der er foretaget i de i hovedsagen omhandlede bankkonti, faktisk kunne udgøre en »tinglig ret« som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000, forudsat at denne ret i medfør af den pågældende nationale ret, dvs. i det foreliggende tilfælde østrigsk ret, havde en eksklusiv karakter i forhold til skyldnerselskabets andre kreditorer, hvilket det påhviler den forelæggende ret at efterprøve.

29 For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt den ret, som følger af det udlæg, der er foretaget i de i hovedsagen omhandlede bankkonti – såfremt det antages, at den udgør en »tinglig ret« som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000 – er bortfaldet ipso jure som følge af indledningen af insolvensbehandlingen af skyldnerselskabet, er det endvidere korrekt, at forordningens

artikel 5, stk. 4, kun gør det muligt at undlade at anvende forordningens artikel 5, stk. 1, såfremt der foreligger et »søgsmål« om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv som omhandlet i artikel 4, stk. 2, litra m), i forordning nr. 1346/2000.

30 Som generaladvokaten har anført i punkt 49 i forslaget til afgørelse, er det imidlertid ikke muligt på baggrund af den henvisning til »søgsmål« om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv, der i størstedelen af sprogversionerne er indeholdt i artikel 5, stk. 4, i forordning 1346/2000, at fastslå, at anvendelsesområdet for denne bestemmelse er begrænset til kun at vedrøre retssager. Denne bestemmelse skal nemlig sammenholdes med forordningens artikel 4, stk. 2, litra m), der indeholder en generel henvisning til »reglerne for [ugyldighed, omstødelse og anfægtelse]« og ikke kun til »søgsmål« om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv. Med henblik på at fastslå, om en handlings ugyldighed, omstødelse eller anfægtelse kan følge af et søgsmål, en anden retsakt eller som følge af loven, anvendes lex fori concursus, som således i henhold til artikel 4, stk. 2, litra m), er den lov, der fastlægger reglerne for ugyldighed, omstødelse og anfægtelse.

31 Hvad angår sidstnævnte bemærkes, at selv om artikel 4, stk. 2, litra m), i forordning nr. 1346/2000 bestemmer, at lex fori concursus fastlægger reglerne for, at retshandler, som er til skade for alle kreditorerne, er ugyldige, kan omstødes eller kan anfægtes, indeholder forordningens artikel 13, som Hermann Lutz har henvist til, en undtagelse til denne regel, eftersom den bestemmer, at forordningens artikel 4, stk. 2, litra m), ikke finder anvendelse, samt henlægger kompetencen til den lov, som den handling, der anfægtes af kuratoren, er undergivet (herefter »lex causae«), såfremt visse betingelser er opfyldt. De spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet, skal således besvares under hensyntagen til, at det skal være muligt for den også at efterprøve, om der skal bortses fra anvendelsen af InsO's § 88 og dermed fra bortfaldet ipso jure af det i hovedsagen omhandlede udlæg i bankkonti som følge af, at østrigsk ret i medfør af forordningens artikel 13 finder anvendelse.

Om det første spørgsmål

32 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skal fortolkes således, at den finder anvendelse i en situation, hvor en betaling, som er blevet anfægtet af kurator, af et beløb, hvori der blev gjort udlæg før indledningen af insolvensbehandlingen, først er foretaget efter indledningen af insolvensbehandlingen.

33 I denne henseende bemærkes indledningsvis, at ordlyden af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 ikke indeholder nogen restriktion, som begrænser dens anvendelsesområde, alt efter på hvilket tidspunkt den pågældende skadelige handling er foretaget.

34 Artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 fastsætter imidlertid en undtagelse til hovedreglen i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000, hvorefter det er lex fori concursus, som finder anvendelse på insolvensbehandlingen og dens virkninger. Denne undtagelse, der som nævnt i 24. betragtning til forordningen har til formål at beskytte berettigede forventninger og omsætningssikkerheden i andre medlemsstater end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, skal fortolkes strengt, og dens rækkevidde må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå dette formål.

35 En fortolkning af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000, hvorefter den også finder anvendelse på handlinger, der er foretaget efter indledningen af en insolvensbehandling, ville imidlertid gå ud over, hvad der er nødvendigt for at beskytte berettigede forventninger og omsætningssikkerheden i andre medlemsstater end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt. Den pågældende skyldners debitorer er således fra indledningen af en insolvensbehandling i stand til at forudse virkningerne af anvendelsen af lex fori concursus på de retsforhold, som de har til denne skyldner. Som generaladvokaten med rette har anført i punkt 60 i forslaget til afgørelse, kan de således i princippet ikke påberåbe sig en styrket beskyttelse.

36 Det må således fastslås, at artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 i princippet ikke finder anvendelse på handlinger, som foretages efter indledningen af en insolvensbehandling.

37 Trods konklusionen i den foregående præmis bemærkes, at den handling, som er genstand for det i hovedsagen omhandlede omstødelsessøgsmål – i det foreliggende tilfælde udbetalingen til Hermann Lutz den 17. marts 2009 – kan være blevet foretaget på grundlag af en tinglig ret, nemlig en ret til at gøre udlæg i skyldnerselskabets bankkonti. Eftersom denne udlægsret således blev stiftet før indledningen af insolvensbehandlingen af skyldnerselskabet, vil denne handling kunne have ret til en særlig beskyttelse i medfør af bestemmelserne i forordning nr. 1346/2000.

38 Som det fremgår af 25. betragtning til forordning nr. 1346/2000, har lovgiver således i forbindelse med tinglige rettigheder ønsket at fastsætte en særbestemmelse, som afviger fra lex fori concursus, da disse rettigheder er af stor betydning for långivningen. Det fremgår af samme betragtning, at indehaveren af en tinglig ret, som er stiftet før indledningen af insolvensbehandlingen, fortsat bør kunne gøre sin ret gældende til at udtage sikkerheden af boet efter indledningen af insolvensbehandlingen.

39 Med henblik på at opnå dette formål bestemmer artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 1346/2000, at indledningen af en insolvensbehandling »[ikke berører]« tinglige rettigheder, der er omfattet af denne bestemmelses anvendelsesområde. Det står klart, at denne regel bl.a. har til formål at gøre det muligt for en kreditor på en effektiv måde – selv efter indledningen af insolvensbehandlingen – at gøre en tinglig ret gældende, der er stiftet før indledningen af insolvensbehandlingen.

40 For at gøre det muligt for en kreditor på en hensigtsmæssig måde at gøre en tinglig ret gældende er det imidlertid afgørende, at denne kreditor efter indledningen af insolvensbehandlingen i princippet kan udøve denne ret i henhold til lex causae. Artikel 5 i forordning nr. 1346/2000 har således det særlige kendetegn, at den ikke blot har til formål at beskytte handlinger, der er foretaget før indledningen af insolvensbehandlingen, men ligeledes og hovedsageligt handlinger, der foretages efter indledningen af insolvensbehandlingen. I denne forbindelse bemærkes endvidere, at selv om forordningens artikel 20, stk. 1, bestemmer, at en kreditor, som efter indledningen af en insolvensbehandling har opnået hel eller delvis fyldestgørelse for sin fordring i skyldnerens formue, som befinder sig på en anden medlemsstats område end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, skal levere det, han har opnået, tilbage til kurator, er det i denne bestemmelse nærmere anført, at forpligtelsen til tilbagelevering »dog« er »jf.« bl.a. artikel 5. Forordningens artikel 20, stk. 1, er således ikke relevant for hovedsagen.

41 Eftersom artikel 5 i forordning nr. 1346/2000 bl.a. omhandler handlinger, der er foretaget efter indledningen af en insolvensbehandling, kan betragtningerne i denne doms præmis 33-36, hvorefter forordningens artikel 13 i princippet ikke finder anvendelse på handlinger, der er foretaget efter indledningen af insolvensbehandlingen, derfor ikke overføres på et tilfælde, hvor en kreditor udøver en tinglig ret, som er omfattet af forordningens artikel 5, stk. 1.

42 Selv om artikel 5, stk. 4, i forordning nr. 1346/2000, sammenholdt med forordningens artikel 4, stk. 2, litra m), gør det muligt at anlægge søgsmål om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv i forhold til en handling, som har til formål at udøve en tinglig ret efter indledningenen af en insolvensbehandling, skal disse bestemmelser med henblik på at sikre den effektive virkning af forordningens artikel 5, stk. 1, fortolkes således, at den ikke udelukker, at en kreditor kan påberåbe sig forordningens artikel 13 for at gøre gældende, at den pågældende handling er undergivet lovgivningen i en anden medlemsstat end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt, og at denne lovgivning i det pågældende tilfælde ikke åbner nogen mulighed for at anfægte denne handling.

43 Under disse omstændigheder skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skal fortolkes således, at den finder anvendelse i en situation, hvor en betaling, som er blevet anfægtet af en kurator, af et beløb, hvori der blev gjort udlæg før indledningen af insolvensbehandlingen, først er foretaget efter indledningen af insolvensbehandlingen.

Om det andet spørgsmål

44 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skal fortolkes således, at den undtagelsesordning, som er indført herved, også omfatter de forældelsesfrister, frister for anlæggelse af omstødelsessøgsmål og præklusionsfrister, der er fastsat i lex causae.

45 I denne henseende bemærkes for det første, at artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 ikke ved sin henvisning til lex causae sondrer mellem forældelsesfrister, frister for anlæggelse af omstødelsessøgsmål og præklusionsfrister.

46 Selv om det er korrekt, at Rom I-forordningens artikel 12, stk. 1, litra d), bestemmer, at forældelse og anden rettighedsfortabelse som følge af fristoverskridelse reguleres af »[d]en lov, som […] skal anvendes på en aftale«, må det for det andet fastslås, at disse bestemmelser ikke finder anvendelse på de omstødelsessøgsmål, som henhører under artikel 4 og 13 i forordning nr. 1346/2000. Disse sidstnævnte artikler udgør således lex specialis i forhold til Rom I-forordningen og skal fortolkes i lyset af de formål, der forfølges med forordning nr. 1346/2000.

47 Da artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 således ikke sondrer mellem materielle og processuelle bestemmelser og navnlig ikke indeholder nogen kriterier, som gør det muligt blandt fristerne at identificere dem, der er af processuel art, skal kvalifikationen af en frist som enten processuel eller materiel nødvendigvis foretages i henhold til lex causae.

48 Hvis artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skulle fortolkes således, at de frister, som i henhold til lex causae kvalificeres som processuelle, er udelukket fra denne bestemmelses anvendelsesområde, ville denne fortolkning imidlertid medføre en vilkårlig forskelsbehandling, alt efter hvilke teoretiske modeller medlemsstaterne anvender, således som Kommissionen i det væsentlige har anført. Desuden, og uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt det tilkommer lex fori concursus eller lex causae at fastlægge, om en frist er af processuel eller materiel art, ville nævnte fortolkning klart være til hinder for en ensartet anvendelse af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000.

49 Under disse omstændigheder skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skal fortolkes således, at den undtagelsesordning, som er indført herved, også omfatter de forældelsesfrister, frister for anlæggelse af omstødelsessøgsmål og præklusionsfrister, der er fastsat i lex causae.

Om det tredje spørgsmål

50 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om de formkrav, der skal overholdes i forbindelse med anlæggelse af omstødelsessøgsmål, skal fastlægges i henhold til lex causae eller lex fori concursus.

51 I denne henseende bemærkes indledningsvis, at ordlyden af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 ikke indeholder nogen angivelser, som gør det muligt at udelukke formforskrifter fra bestemmelsens anvendelsesområde.

52 Som generaladvokaten har anført i punkt 85 i forslaget til afgørelse, kan formforskrifterne endvidere være af materiel eller processuel art. Hvad nærmere angår østrigsk ret kan forpligtelsen til at anlægge et omstødelsessøgsmål inden for et år efter indledningen af insolvensbehandlingen, som fremgår af IO's § 43, stk. 2, ikke blot anses for at have til formål at lette bevisførelsen for, at denne frist er overholdt, men også for at være en materiel betingelse, som anlæggelsen af et sådant søgsmål er undergivet.

53 Det følger således af betragtningerne i denne doms præmis 45-48, som kan overføres til behandlingen af det tredje spørgsmål, at artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 ikke sondrer mellem materielle og processuelle bestemmelser.

54 De formkrav, som søgsmål om omstødelse, ugyldighed i forhold til kreditorerne eller ugyldighed i sig selv er undergivet, kan desuden også have til formål at beskytte offentlige interesser, såsom interessen i at sikre tilstrækkelig offentliggørelse af sådanne søgsmål med henblik på at beskytte ikke blot de berettigede forventninger hos de personer, som nævnte søgsmål anlægges mod, men også hos den tredjemand, som erhverver aktiver, der er genstand for søgsmålene. Som det fremgår af 24. betragtning til forordning nr. 1346/2000, har undtagelserne til anvendelsen af lex fori concursus, herunder undtagelsen i forordningens artikel 13, netop til formål at beskytte berettigede forventninger og omsætningssikkerheden i andre medlemsstater end den, hvor insolvensbehandlingen er indledt.

55 Da bestemmelserne i Rom I-forordningen ikke finder anvendelse i hovedsagen, således som det fremgår af denne doms præmis 46, henhører både kvalificeringen af en given regel som en formforskrift og fastlæggelsen af det formål, der forfølges med denne regel, således under lex causae. En fortolkning af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000, hvorefter de regler, som i henhold til lex causae kvalificeres som formforskrifter, skal udelukkes fra denne bestemmelses anvendelsesområde, ville således ligeledes medføre en vilkårlig forskelsbehandling, alt efter hvilke teoretiske modeller medlemsstaterne anvender, og være til hinder for en ensartet anvendelse af denne bestemmelse.

56 Henset til det ovenstående skal det tredje spørgsmål herefter besvares med, at de formkrav, der skal overholdes i forbindelse med anlæggelse af omstødelsessøgsmål, med henblik på anvendelsen af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skal fastlægges i henhold til lex causae.

Sagens omkostninger

57 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) Artikel 13 i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om insolvensbehandling skal fortolkes således, at den finder anvendelse i en situation, hvor en betaling, som er blevet anfægtet af kurator, af et beløb, hvori der blev gjort udlæg før indledningen af insolvensbehandlingen, først er foretaget efter indledningen af insolvensbehandlingen.

2) Artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 skal fortolkes således, at den undtagelsesordning, som er indført herved, også omfatter de forældelsesfrister, frister for anlæggelse af omstødelsessøgsmål og præklusionsfrister, der er fastsat i den lov, som den handling, der anfægtes af kurator, er undergivet.

3) De formkrav, der skal overholdes i forbindelse med anlæggelse af omstødelsessøgsmål, skal med henblik på anvendelsen af artikel 13 i forordning nr. 1346/2000 fastlægges i henhold til den lov, som den handling, der anfægtes af kurator, er undergivet.

Underskrifter